

RF § 4 Antagande av Regional utvecklingsstrategi (RUS)

RS 2018/1237

Regionfullmäktiges beslut

- Regional utvecklingsstrategi för Gotland, Vårt Gotland 2040 antas.

Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ger Region Gotland ansvar för att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin, samt att följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av arbetet av det regionala tillväxtarbetet. Enligt förordningen (2017:583) för regionalt tillväxtarbete, ska en regional utvecklingsstrategi uppdateras löpande och ses över en gång mellan varje val. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) ska upprättas utifrån en analys av de särskilda förutsättningarna för hållbar regional utveckling i regionen.

I mars 2019 beslutade regionstyrelsen om direktiv för projektet att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi. Den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 ska ersätta Vision Gotland 2025 som antogs 2008. Framtagandet har skett i en process där statliga myndigheter, näringslivets organisationer, föreningsliv och gotlänningar deltagit. En remissversion av Vårt Gotland 2040 var ute för synpunkter mellan 3 mars 2020 till 31 maj 2020 och totalt inkom 131 remissvar. Dessa har sammanställts och utgjort grunden för den omarbetning som skett under hösten 2020.

Förslaget till regional utvecklingsstrategi innehåller beskrivning av de gotländska utgångspunkterna, en vision – Gotland, en kreativ ö med plats för hela livet och tre övergripande mål till 2040. Målen är: Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla, Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen och Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft. Vidare finns tolv effektmål, tio prioriteringar som ger vägledande inriktning för att nå målen och en beskrivning av former för genomförande och samverkan. Tre genomförandeprogram föreslås som ska ta arbetet vidare och konkretisera insatser för gemensam kraftsamling mellan gotländska utvecklingsaktörer. Vidare finns en beskrivning av hur uppföljning, utvärdering och lärande ska ske, vilket behöver fördjupas i en särskild plan som tas fram efter beslut om den regionala utvecklingsstrategin.

Regionala utvecklingsutskottet fick 2020-09-09, § 45 information om remissvaren och vad förvaltningen skulle arbeta vidare med. Omarbetning har skett under september och oktober.

forts

Justerande	Utdragsbestyrkande/namnförtydligande

RF § 4 forts

RS 2018/1237

Förvaltningen noterade i arbetet med remissammanställningen att det fanns ett grundläggande stöd för den övergripande inriktningen och målsättningarna i förslaget till ny regional utvecklingsstrategi. Samtidigt fanns en rad förändringsförslag att ta fasta på och överväga i det fortsatta arbetet, avseende innehåll, begriplighet och struktur. I arbetet med ett slutligt förslag har utgångspunkten varit att göra förändringar i disposition och innehåll för att möta remissynpunkterna, men att det ändå ska vara ett förslag som går att känna igen från remissversionen.

Utöver synpunkter från remissinstanserna har förvaltningen beaktat Näringsdepartementets pågående arbete med framtagande av en ny nationell strategi för hållbar regional utveckling (som färdigställs under 2021) och pågående programmeringsarbete för kommande strukturfondsperiod.

Förändringar av förslaget efter remissomgången.

Större förändringar som skett i förhållande till remissversionen är:

En mer innehållsmässigt sammanhängande strategi med en tydligare disposition. Dispositionen har arbetats om i syfte att nå tydligare och mer sammanhållna delar. Dispositionen utgår nu från nuläge (Gotländska utgångspunkter), önskat läge (vision, mål, effektmål) och hur vi ska nå målen (prioriteringar, genomförandeformer). Till varje prioritering knyts de effektmål som prioriteringen i första hand bidrar till, vilket är ett sätt att förtydliga hur delarna hänger samman. Till detta kommer uppföljning, utvärdering och lärande. En illustration i förslaget visar de olika beståndsdelarna och hur de hänger samman.

Nuläge, utmaningar och förutsättningar fanns i flera olika delar av remissförslaget. Dessa har nu satts samman till ett sammanhängande inledande avsnitt med rubriken Gotländska utgångspunkter. Avsnittet innehåller övergripande utmaningar för Gotland, ö-lägets förutsättningar samt Gotlands samband med omvärlden. Här finns också de genomgående perspektiven beskrivna. Hållbarhetsperspektiven är utvecklade jämfört med remissversionen, där demokrati, mänskliga rättigheter, barnrätt, jämställdhet och ett geografiskt perspektiv finns med som centrala delar av hållbarhet.

Visionen densamma som i remissförslaget men visionstexten är kortad.

Visionen föreslås vara densamma som i remissförslaget. Visionstexten har kortats ned betydligt jämfört med remissförslaget, för att bli mer kärnfull och för att inte vara alltför lik måltexterna.

forts

Justerande	Utdragsbestyrkande/namnförtydligande

RF § 4 forts

RS 2018/1237

Vision och visionstext föreslås vara:

Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet

Gotland är fyllt av livskraft och kreativitet. Här kan människor och verksamheter utvecklas och bidra till en bättre värld. Här finns närhet och plats för alla delar av livet, i alla åldrar.

Visionen är en ständig ledstjärna i det vi gör, bygger på styrkor som Gotland har och visar hur vi vill att Gotland ska vara i framtiden. Kärnvärdena i det gotländska varumärket – närhet, livskraft, magiskt, kreativitet och omställning - visar hur vi vill uppfattas. I samband med beslut om den regionala utvecklingsstrategin ändras kärnvärdena på så sätt att ordet omställning tillkommer och att ordet livslust tas bort.

Formulering av de tre övergripande målen har kortats ned och måltexter justerats något.

I remissomgången fanns ett tydligt stöd för inriktningen i de övergripande målen. I förslaget finns nu tre övergripande mål, med kortare formuleringar, färre svåra ord och med måltexter som justerats något utifrån remissynpunkter. Ordet klimatpositiv har tagits bort från målformuleringen av det andra målet nedan, i måltextern (samt effektmål) tydliggörs ambitionen om ett klimatneutralt Gotland till 2040. Det innebär att gå fem år före det nationella klimatmålet. Målen som föreslås är:

Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla

Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen

Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft

Effektmålen har setts över avseende antal och relevans.

I remissförslaget fanns 17 effektmål, i förslag till slutlig version finns 12 effektmål. De har setts över för att samtliga ska vara formulerade för att beskriva ett tillstånd vi vill uppnå 2040. Till effektmålen ska indikatorer för att följa utvecklingen sättas, det föreslås ske i en särskild plan för uppföljning, utvärdering och lärande. Vid varje prioritering visas vilka effektmål de bidrar till att nå. Flera prioriteringar kan bidra till samma effektmål. Det är ett sätt att knyta samman de olika prioriteringarna och visa på sambanden mellan olika sakområden.

Insatsområden föreslås heta Prioriteringar och får en disposition med tydlig riktning framåt.

forts

Justerande		Utdragsbestyrkande/namnförtydligande	

RF § 4 forts

RS 2018/1237

I remissförslaget fanns tio insatsområden med strategiska inriktningar (totalt 52 stycken) I remissomgången gavs stöd för att insatsområdena alla var relevanta men att de föreslagna strategiska inriktningarna i varje insatsområde hade en skiftande strategisk nivå. Vidare fanns synpunkter på ett för starkt fokus på nuläge även i detta avsnitt, som ska visa en riktning framåt. Alla tio områden har behållits och kallas nu prioriteringar. Prioriteringarna har fått en uppmanande rubrik och inriktningarna för arbetet framåt tydliggörs i punktform inledningsvis i varje avsnitt. Varje inriktning utvecklas i en text där motiv beskrivs. Den strategiska nivån på inriktningarna har sett över, liksom antal (nu 38 stycken). Till varje prioritering visas vilka effektmål och Agenda 2030-mål de har bäring på.

Styrkeområden för smart specialisering

För att möta remissynpunkter om att befintliga styrkeområden för smart specialisering borde tydliggöras (besöksnäring samt mat- och livsmedel) samt att eventuellt ytterligare styrkeområde borde lyftas, så finns det nu utvecklat i prioriteringen Stimulera innovation och förnyelse. Eftersom processen kopplat till EU:s budget och regionala strukturfondsprogram för perioden 2021-2027 pågår intensivt hösten 2020, så finns ett tredje styrkeområde med i förslaget till ny RUS. Det är näringslivets energiomställning.

Genomförande och uppföljning har förtydligats, liksom Region Gotlands olika roller. Tre områden för samhandling fanns med i remissförslaget, men mycket kort beskrivet. Nu har avsnittet kring genomförande, tre genomförandeprogram definieras inklusive syftet med dessa. Hur Region Gotland avser att samordna insatser för genomförande och följa upp resultat är också förtydligat, men en särskild plan för uppföljning, utvärdering och lärande behöver tas fram kopplat till Vårt Gotland 2040.

Vårt Gotland 2040 är inte enbart Region Gotlands strategi, det är Gotlands strategi, där syftet är att många ska bidra i genomförandet. I remissomgången fanns synpunkter på att Region Gotlands roll i genomförande skulle beskrivas mer, liksom förhållandet mellan RUS och översiktsplanen, ÖP. Det har därför lagts till.

Kris, sårbarhet och beredskap mer aktuellt och lyfts i flera delar av förslaget. Mot bakgrund av den pågående pandemin kom flera remissynpunkter rörande kris, sårbarhet och beredskap. Bland annat fanns förslag på att det borde utgöra ett eget avsnitt. De utmaningar som Covid 19-pandemin satt ljuset på och de effekter som i nuläget kan bedömas, har vävts in samtidigt som det ännu finns stora osäkerheter vad gäller långsiktiga effekter. Att ha en god förmåga att kunna hantera samhällsstörningar är nödvändigt inte enbart för att kunna hantera den nu pågående pandemin. Frågor om kris, sårbarhet och beredskap är tvärsektoriella och har förtydligats i flera olika delar av förslaget istället för att utgöra ett eget avsnitt.

forts

Justerande	Utdragsbestyrkande/namnförtydligande

RF § 4 forts

RS 2018/1237

Det finns tydligare beskrivet i avsnittet Gotländska utgångspunkter. I prioriteringen Främja hälsa, delaktighet och trygghet finns inriktningen Öka motståndskraften och säkerheten i samhället. Flera prioriteringar bidrar sammantaget till att nå effektmålet God förmåga och god beredskap att hantera samhällsstörningar, vilket framgår i förslaget.

Plan för uppföljning, utvärdering och lärande tas fram
Förvaltningen ser behov av att ta fram en särskild plan för uppföljning, utvärdering och lärande, inklusive indikatorbilaga för att mäta effektmålen och följa utvecklingen. I remissförslaget fanns skrivningar om att detta skulle tas fram till den slutliga versionen av RUS. Det ska dock göras skyndsamt efter att beslut tagits i regionfullmäktige och kunna beslutas av regionstyrelsen efter att fullmäktige beslutat om RUS, men under det första halvåret 2021.

Konsekvensanalys

Sammantaget är bedömningen att Vårt Gotland 2040 ger goda förutsättningar för en långsiktig regional utveckling för Gotland.

Sociala och miljömässiga konsekvenser: Agenda 2030 är en utgångspunkt och de tre hållbarhetsdimensionerna har genomsyrat arbetet med synsättet att social hållbarhet är målet, miljön sätter ramarna och ekonomin är ett medel för hållbar utveckling. Dessa genomgående perspektiv är viktiga även i genomförandet för att nå målen i Vårt Gotland 2040. Jämställdhets- och barnrättsperspektiv samt ett geografiskt perspektiv (hela Gotland) ingår som en del av hållbarhet.

Ekonomiska konsekvenser: syftet med en regional utvecklingsstrategi är att skapa förutsättningar för en positiv utveckling för Gotland med fler företag, fler jobb, ökad tillväxt och kunskapsintensitet i företagen. Det ger hållbara företag, ökad skattekraft och en långsiktigt hållbar regional utveckling. När Gotlands samlade medel används utifrån en gemensam riktning ger de bäst effekt. Grundtanken och syftet med en stark samsyn kring Gotlands utveckling är att ta tillvara vinsterna med samordnad och koordinerad handling mellan berörda aktörer. Det inkluderar även aktörer på nationell och internationell nivå.

Regionstyrelsen har instämt i regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut.

forts

Justerande	Utdragsbestyrkande/namnförtydligande

RF § 4 forts

RS 2018/1237

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefan Persson, utvecklingsdirektör och Anette Jansson, strateg, regionstyrelseförvaltningen som är med via länk.

Eva Nypelius (C) tillstyrker regionstyrelsens förslag och tillägger att beslutsmeningen korrigeras från att godkänna den regionala utvecklingsstrategin till att anta densamma.

Meit Fohlin (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Saga Carlgren (V), Saga Lidqvist (KD), Anders Thomasson (C) Fredrik Gradelius (C), Stefan Nypelius (C), Lisbeth Bokelund (MP), Eva Ahlin (C), Wolfgang Brunner (MP), Malin Åberg (C), Johan Malmros (C), Mats-Ola Rödén (L), Håkan Onsjö (M) och Torun Ström (FI) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag med Eva Nypelius tillägg om korrigerering av beslutsmeningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag med Eva Nypelius tillägg om korrigerering av beslutsmeningen och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningen 2020-12-07

Regionstyrelsen 2020-12-16, § 364

Skickas till

Länsstyrelsen i Gotlands län

Uppsala universitet

Tillväxtverket

Justerande	Utdragsbestyrkande/namnförtydligande